

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse
ja Kultuuri
Organisatsioon

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

UNESCO sündmused/ Eesti tegevused

Dokumentaalse kultuuripärandi ekspertkohtumine

Juulis peeti Pariisis UNESCO peakorteris ekspertkohtumine, mille eesmärgiks oli välja töötada UNESCO dokumentaalse kultuuripärandi säilitamis- ja juurdepääsuks soovitud digitaalajastul. Soovituste koostamine algatati 2012. aastal eesmärgiga tugevdada UNESCO maailma mälu programmi normdokumendiga, millele liikmesriigid saaksid toetuda. Varasemas etapis on otsustatud, et koostatakse just soovitus, mitte konventsioon, sest soovitus kasutamine on liikmesriikide jaoks paindlikum. Arutelu käigus esitati üle 190 muudatusettepaneku, millest suur osa olid täpsustavad ja täiendavad, kuid oli ka üksteist välistavaid ettepanekuid. Muudatusettepanekutele järgnenud arutelu käigus täpsustati mitmeid definitsioone ning lisati lõik säilitusosa tugevdamiseks. Täiendati viiteid juba olemasolevatele konventsioonidele, deklaratsioonidele ja seisukohavõttudele. Ka Eesti tegi ühe sellise ettepaneku (Warsaw Declaration „Culture-Memory-Identities“, 2011), mis jäi sisse. Soovitus plaanitakse vastu võtta UNESCO 38. peakonverentsil, mis toimub novembris 2015. Eestist esindas kohtumisel riigiarhivaari asetäitja, riigiarhiivi direktor Toivo Jullinen.

Memory of
the World

UNESCO rahvuslike komisjonide kohtumine Luganos

Augustis toimus Luganos UNESCO Šveitsi rahvusliku komisjoni korraldatud kohtumine nende poolt valitud UNESCO rahvuslikele komisjonidele. Kohtumise eesmärk oli arutada, kas kutsututel oleks huvi osaleda projektis, mille eesmärk on hinnata UNESCO mõju osalevates riikides. Projekti metodoloogia tugineks suures osas Suurbritannias läbi viidud uuringul „Wider value of UNESCO“, kuid ei kopeeriks seda. Metodoloogiat arendaks edasi Beseli ülikool. Ühiselt otsustati algatusega edasi liikuda ja oma nõusoleku osaleda andis ka Eesti. Projekti arutatakse edasi UNESCO 38. peakonverentsi raames toimival projektis osalevate rahvuslike komisjonide kohtumisel. Eestist osales üritusel Kerli Gutman UNESCO ERKist.

1970. a konventsiooni komitee 3. istung Pariisis

28.–30. septembril peeti Pariisis kultuuriväärtuste ebaseadusliku sisseveo, väljaveo ja omandiõiguse üleandmise keelamise ning ärahoidmise abinõude konventsiooni (1970) komitee kolmas istung. Istungi keskmes oli Süüria ja Iraagi kultuuriväärtuste väljaveo ja ebaseadusliku kaubitsemisega seotud temaatika. Vastava ettekande tegi ka INTERPOLi esindaja. Samuti arutati konventsiooni rakendamise aruandeid, mille konventsiooniosalised UNESCOle sel suvel esitasid. Eestist osales üritusel Linda Lainvoo muinsuskaitseametist.

Eesti kandideerib Haagi konventsiooni teise protokoll komiteesse

Eesti esitas septembris oma kandidatuuri 1954.a Haagi konventsiooni teise protokoll komiteesse, mis tegeleb kultuuriväärtuste kaitsega relvakonflikti korral. Kandidatuur valmistati ette kultuuriministeeriumi ning kaitseministeeriumi koostöös. 8.–9. detsembril 2015 peetaval teise protokoll liikmesriikide üldkogul valitakse 12-liikmelisse komiteesse kuus uut liiget. Kui Eesti osutub valituks, hakkavad meid komitees esindama Linda Lainvoo muinsuskaitseametist ja Maarja Naagel kaitseministeeriumist.

UNESCO maailmapärandi komitee 39. istung Bonnis

28. juunist 8. juulini peeti Bonnis UNESCO maailmapärandi komitee 39. istung. Tänavu esitati maailmapärandi nimekirja 34 uut taotlust, millest komitee heakskiidu sai 24. Jamaica sai oma esimese maailmapärandi paiga – Sinine mägi ja John Crow mäed on segu kultuuri- ja looduspärandist. Moodsast pärandist võeti nimekirja korraldajamaa esitatud Hamburgi sadama laohoonete piirkond Speicherstadt koos ekspressionistliku klinkertellisest kontorihoone Chilehausiga (1924, arhitekt Fritz Höger). Sellel paigal on Eestiga lausa kaks seost: Tallinnas Roosikrantsi ja Pärnu maantee nurgal asub Chilehausi kohalik versioon (Robert Natus, 1936) ja taotlust käis eksperdina hindamas Mart Kalm. Viikingite pärandi taotluse, mille esitasid Taani, Saksamaa, Norra, Island ja Läti, lükkas komitee täiendamiseks tagasi.

Mitmed pärandipaigad on viimase aasta jooksul saanud kannatada kas relvakonfliktide käigus (Süürias, Jeemenis, Iraagis) või looduskatastroofide tõttu (Nepalis). Kolm aastat tagasi äärmuslaste hävitatud Timbuktu mausoleumide taastamine on seevastu peaaegu lõpule jõudnud.

UNESCO ERK
Pikk 2,
10123 Tallinn
Tel: 6 441431
Fax: 6 313757
unesco@unesco.ee
www.unesco.ee

Juba nimekirjas olevate paikade puhul on suureks probleemiks nende kehv haldamine. Tehakse küll keskkonnamõtjude hinnanguid, kuid puudub kogemus pärandimõtjude hindamiseks, mis on samuti keskkonna osa. Selleks et kultuuriline ja bioloogiline mitmekesisus säiliks, on vaja erinevate erialade ja kõigi valitsemistasandite ühist pingutust. Komitee 40. istung peetakse 10.–20. juulil 2016 Istanbulis.

Eestist osalesid Urve Sinijärv keskkonnaministeeriumist, Liina Jänes kultuuriministeeriumist ja Margit Siim UNESCO Eesti rahvuslikust komisjonist.

Struve geodeetilise kaare 10. aastapäev maailmapärandis

15. juulil 2015 tähistas Struve geodeetiline kaar 10. aastapäeva UNESCO maailmapärandi nimekirjas. See sündmus oli ka Toomemäel korraldatud traditsioonilise teaduslinna projekti keskmes, mis leidis aset Tartu hansapäevade raames. Tartu ajaloolisesse südamesse kerkinud teaduslinnak tutvustas teadusavastusi ning kutsus teaduse olulisusest kaasa mõtlema arvamuskohvikusse.

19. sajandi alguses mõõdetud Struve geodeetiline kaar on kümnet riiki läbiv kolmnurkadest koosnev ahel, mille abil mõõdeti maastikul Tartut läbiva meridiaani lõigu pikkus Hammerfestist (Norras) kuni Staro-Nekrassowkani (Ukrainas). Mõõtmistulemused täpsustasid Maa kuju ja mõõtmeid ning olid aluseks täpsematele kaartidele. Nimekirja on Eestis kantud kolm punkti – Tartu tähetorn, Võivere ja Simuna punktid.

Struve geodeetilise kaare konverents Lätis

17.–18. septembril peeti Lätis rahvusvaheline konverents, mis tähistas samuti Struve geodeetilise kaare 10. aastapäeva maailmapärandi nimekirjas. Konverentsi põhiteemaks oli Struve geodeetilise kaare populariseerimine. Esimene päev oli rahvusvaheliste ettekannete päev, teisel päeval esinesid kohalike omavalitsuste esindajad. Konverentsilt jäi kõlama arusaam, et Struve geodeetilist kaart oleks vaja enam tutvustada, ning peaks tihenema koostöö nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel tasandil. Konverentsi lõpus võeti vastu resolutsioonid. Eestist osales üritusel Karin Kollo maaametist ja Aivar Niinemägi MTÜst Paik.

Piiriüleste maailmapärandi nimekirja paikade haldamise seminar Leedus

28.–29. septembril peeti Nidas Balti- ja Põhjamaade seminar, kus arutati piiriüleste maailmapärandi paikade haldamise küsimusi. Töötoa vormis peetud kokkusaamise esimesel päeval käsitleti UNESCO maailmapärandi paikade haldamisega seotud aspekte ning teisel päeval räägiti erinevatest kommunikatsioonistrateegiast ning paikade isikupärastamise võimalustest. Loenguid pidasid Dennis Rodwell Šotimaalt ja John Veverka USAst. Eestist osales üritusel Karin Kollo maaametist.

Rahvusvaheline koostöö vaimse kultuuripärandi vallas

TÜ kultuuriteaduste professor ja UNESCO ERK nõukogu esimees Kristin Kuutma on viimase aasta jooksul osalenud UNESCO peakorteris vaimse kultuuripärandi osakonna kutsel nõuandva eksperdina juhiste väljatöötamises oma valdkonna tegevussuuniste kujundajatele. Harriet Deaconi ja UNESCO vaimse kultuuripärandi osakonna endise juhi Rieks Smeetsi koostatud dokument „Providing advisory services for policy development in the field of intangible cultural heritage: A guidance note” (ICH Policy Advice 2015) tugines lähtematerjali osas K. Kuutma artiklile „Reflections on key issues of policy development for safeguarding intangible cultural heritage” (2014). Koostatud juhised on mõeldud UNESCO kultuuriprogrammi koosseisulistele või välisekspertidele, keda liikmesriigid kaasavad vaimse kultuuripärandi tegevussuuniste ja seadusandluse kujundamisse, et analüüsida vajadusi ning anda soovituslikku nõu.

Lisaks osales Kristin Kuutma kutsutud ettekandega ja arutlusrühma liikmena rahvusvahelisel teadusseminaril „Intangible Cultural Heritage: National Law and Subjective Rights” Lätis 29.–30. juunil. Selle vaimse kultuuripärandi ning UNESCO konventsiooniga seostuva seadusandluse ja õigusküsimuste teemalise seminari korraldustöösse oli haaratud ka UNESCO Läti rahvuslik komisjon. Ürituse peamiseks läbiviijaks oli Läti kultuuriakadeemia Läti–Prantsuse koostööprojekti raames “Establishment of a Network of Reflection on the Intangible Cultural Heritage Law” (partneriks Institut des Sciences Sociales du Politique, CNRS).

Eesti ja Soome vaimse kultuuripärandi spetsialistide kohtumine

3. septembril rahvakultuuri keskus peetud ümarlaual said kokku Eesti ja Soome vaimse pärandi eksperdid ja rahvakultuuri spetsialistid. Soome muinsuskaitseameti esindajate Leena Marsio ja Eija Liukkoneniga kohtusid Eino Pedanik kultuuriministeriumist, Aivi Lintnermann, Leelo Isidora Viita ja Anneliis Kõiv rahvakultuuri keskest, Helgi Põllo Hiiumaa muuseumist ning Kristin Kuutma ja Margit Siim UNESCO Eesti rahvuslikust komisjonist.

Soome liitus UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga 2013. aastal ning vaimse kultuuripärandi nimistu loomisega on neil plaan alustada selle aasta lõpus. Soome vaimse kultuuripärandi koordinaator Leena Marsio andis ülevaate Soome nimistu loomise ideest ja protsessist. Soome kolleegid huvitas Eesti kogemus vaimse kultuuripärandi nimistu koostamisel ning küsimusi jätkus enam kui kaheks tunniks.

Tartu kandideerib UNESCO loovlinnade võrgustikku

Juulis esitas Tartu UNESCOle taotluse liitumiseks loovlinnade võrgustikuga kirjanduslinna kategoorias. Ettevalmistustöö algas mitu aastat tagasi Tartu kirjandusringkondade eestvedamisel. Eelmise aasta sügisel moodustas linnavalitsus erinevaid huvigruppe esindava komisjoni, mis töötas välja Tartu kirjanduslikud eesmärgid ja tegevussuunad: lugemisharjumuse edendamine, professionaalse kirjanduselu arendamine ja rahvusvahelise koostöö suurendamine, kirjandusõppe, tõlketevõtte ja loovkirjutamise arengu soodustamine, sõna- ja loomevabaduse kaitsmine avatud kodanikuühiskonna edendamiseks ja kirjanduskultuurilise mitmekesisuse toetamine. Taotlusvormis nõutud kolme rahvusvahelise algatusideena käis Tartu välja linnaruumi kirjanduslikud projektid (pilotprojektina bussiluule Tartu bussides), tudengite tõlkekoostöö partnerriikide autorite tutvustamiseks ja linnade äärealasid tutvustava kirjandusliku mitte-linna projekti, mille sihtrühmaks on eelkõige tekstide loojad ja mittetraditsioonilisi elamusi otsivad kohalikud ning turistid. Taotluse panid kokku Berk Vaher Kirjanike Liidu Tartu osakonnast ja Marja Unt Eesti Kirjanduse Seltsist. Lisainfo: tartu.kirjandus.ee

Uued võrgustikku pääsejad kuulutab UNESCO välja detsembris 2015. Võrgustikku kuulumine ei ole ajaliselt piiratud, kuid linn peab esitama UNESCOle igal aastal tegevusaruande.

UNESCO loovlinnade võrgustik loodi 2004. aastal ning hõlmab seitset linnade kategooriat: kinolinnad, käsitöö ja rahvakunsti linnad, disainilinnad, gastronoomilinnad, kirjanduslinnad, meediakunsti linnad ja muusikalinnad. Hetkel kuulub loovlinnade võrgustikku 69 linna 32 riigist, kirjanduslinna kategooriasse 11 linna.

Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmiala suveülikool

23.–24. septembril toimus Hiiumaal Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmiala (BPA) teine suveülikool “Rohemajandus biosfääri programmialal (kestlik turism).” Suveülikooli raames toimus ettekandepäev Kassari Puhkekeskuses ja õpperetk “Rohemajanduse edulugusid ja loodusturismi harrastamise võimalusi Hiiumaa näitel (kestlik turism)”. Alates 1990.a kuulub Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmiala UNESCO 1971. aastal loodud ülemaailmsesse biosfäärialade võrgustikku, mille eesmärk on toetada inimese ja elukeskkonna tasakaalustatud arengut. Täna on Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmiala eesmärk toimida kestliku arengu pilotalana ning varasemast looduskaitse rõhuasetustest liigutakse säästliku kasutuse propageerimisele. Osalesid nii kohaliku kogukonna kui ka kohalike omavalitsuste ja ettevõtjate esindajad. Ürituse korraldas ja SA Ülikoolide Keskus Saaremaal.

Tutvumine Hiiumaa loodusturismi võimalustega

Eesti esitas UNESCOle täiskasvanuhariduse raporti

2015. aasta augustis esitas Eesti UNESCO elukestva õppe instituudile täiskasvanuhariduse hetkeseisu kajastava raporti. Raport tuleb esitada iga kolme aasta tagant. Seekordse raporti koostas Liana Roos haridus- ja teadusministeriumist.

Tunnustus UNESCO ERKi ja MTÜ Mondo koostööle

3. oktoobril toimunud auhinnagalal „Eestimaa õpib ja tänab“ tunnustati hariduse sõprade kategoorias tänukirjaga ka UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni ja MTÜ Mondo koostööd.

Parimaid haridustöötajaid tunnustavat galat korraldavad haridus- ja teadusministerium, Eesti Haridustöötajate Liit ja SA Innove. Galal tõstetakse üheskoos esile haridustöötajaid ja hariduse toetajaid, kelle töö on teistele eeskujuks, kes panustavad järgitult noorte heasse käekäiku ning jäävad säravate inimestena meile kõigile meelde kogu eluks.

Kalender

15.–17.10.2015

UNESCO noortefoorumi
eelkohtumine Brüsselis

26.–28.10.2015

UNESCO
9. noortefoorum Pariisis

7.10.–22.10.2015

UNESCO täitevkoogu
197. istung Pariisis

3.11.–18.11.2015

UNESCO 38.
peakonverents Pariisis

6.11.2015

UNESCO ühendkoolide
õpilaste kliimateemaline
noortekonverents
riigikogus

16.11.2015

Sallivuse päev

19.11.2015

Filosoofiapäev

18.–20.11.2015

Maailmapärandi
konventsiooni
osalisriikide üldkogu
Pariisis

30.11.–4.12.2015

Vaimse pärandi komitee
10. istung Namiibias

8.–9.12.2015

Haagi konventsiooni ja
selle teise protokoll
liikmesriikide üldkogu
Pariisis

10.–11.12.2015

Haagi konventsiooni
teise protokoll
komitee
10. istung Pariisis

ÜRO simulatsiooni suvelaager USAs

19. juulist kuni 1. augustini toimus USAs ÜRO-teemaline simulatsioonilaager, mida traditsiooniliselt korraldas UNESCO Center for Peace. Delefaat Eestist valiti riigisisese ÜRO simulatsiooni osalejate seast. Sel aastal, mis on Eestile juba kolmas, esindas Eestit Hugo Treffneri gümnaasiumi õpilane Robert Derevski.

Selle ürituse eesmärk on innustada kõiki huvilisi olema julged oma ettevõtmistes, rääkima kaasa poliitilistel teemadel ning panustama maailma arengusse. Üle 100 noore said kaheks nädalaks kokku kaunis Fredericki linna kolledžis, et õppida paremini tundma ÜRO olemust ja selle eesmärke. Saadi osa põnevast kultuurivahetusprogrammist, töötubadest poliitilistel ja sotsiaalsetel teemadel ja pandi proovile väitlemisoskus tänapäeva probleemide ja maailma tuleviku üle. Lisaks korraldati mitmeid spordiüritusi ja väljasõite Washingtoni, New Yorki ja Baltimore'i.

Noored Martin Luther Kingi monumenti uudistamas.
Foto autor Robert Derevski

UNESCO noorte professionaalide programm

Kevadel kuulutas UNESCO peakorter taas välja noorte professionaalide programmi taotlusvoor. Programm on mõeldud kuni 32 aasta vanustele kõrghariduse omandanud noortele, kes soovivad kandideerida UNESCOsse tööle.

Kandideerima oodati UNESCO töötajate hulgas alaesindatud riikide, sh Eesti esindajaid. Nõutav oli väga hea inglise ja prantsuse keele oskus ning magistrikraad hariduse, loodusteaduste, sotsiaalteaduste, kultuuri, IKT, välissuhete, õigusteaduse või finantsjuhtimise valdkonnas.

UNESCO ERK vaatas läbi ja edastas UNESCO peakorterile parimate kandidaatide taotlused. Edasise valikuprotsessiga tegeleb UNESCO peakorteri personaliosakond.

UNESCO ühendkoolide õpetajate teabepäev

4. septembril toimus UNESCO ühendkoolide õpetajate teabepäev, kus tehti kokkuvõtte eelmisest õppeaastast ning seati sihte uueks. Lepiti kokku, et olulisemad sündmused, millest UNESCO ühendkoolid osa võiksid võtta, on sellel aastal kliimakampaania noortele, filosoofiapäev, ÜRO simulatsioon ja põhikooliõpilastele mõeldud jätkusuutliku arengu teemaline seminar. Õpilaste teaduskonverentsi otsustasime korraldada üle aasta, ehk siis alles järgmisel õppeaastal (2016/2017). Seni toimub õpilaste teadustööde kaasjuhendamine UNESCO ja maailmahariduse põhiteemadel.

Kliimakampaaniat noortele korraldavad ühiselt MTÜ Mondo, Eestimaa Looduse Fond (ELF) ja UNESCO Eesti rahvuslik komisjon. Noori kutsutakse osalema sotsiaalreklaamide võistlusel, mis kestab 16. oktoobrini. Parimate tööde autorid kutsutakse 6. novembril kliimaseminarile riigikogusse.

Filosoofiapäev toimub sellel aastal 19. novembril Tartus ja seda korraldame koostöös TÜ eetikakeskusega. Filosoofiapäeval keskendume sellel aastal rahvusluse teemale ja selle tähendusele tänases maailmas.

ÜRO simulatsiooni korraldame 2016. aasta aprillis koos Läti ja Ukraina partneritega ja see toimub Riias. Matke teemad valime uute kestlike arengueesmärkide seast, eraldi fookusesse võetakse sooline võrdõiguslikkus, kestlik areng ja ligipääs loodusressurssidele.

Põhikooli õpilastele korraldame teaduskonverentsi asemel selle õppeaasta lõpus jätkusuutliku arengu teemalise seminari, kus osalevatel õpilastel on võimalik osaleda taaskasutustöötubades, QR-orienteerumises ning esitada enda parimaid loovtöid.

Lisaks tuletame meelde, et kõigil UNESCO ühendkoolide õpetajatel on võimalik osaleda tasuta MTÜ Mondo maailmahariduse süvaõppekursustel ning uue õpiku „Globaliseeruv maailm“ koolitustel. Lisaks ootame õpetajaid osalema rassismi ja võõraviha vähendavate õppematerjalide konkursil

<http://www.maailmakool.ee/8081-mtu-mondo-metoodiliste-materjalide-voistlus/>.

